

דנה אינטרנשיונל

היא מלכת הדאנס העברי, היא פמיניסטית והיא הגברת הראשונה של קהילת הג'יימס בישראל. היא פטריוטית שמפרקת את אידיאל הגבריות הציוני וטראנסקסואלית שמפרקת את המודל הרפואי של הקוקסינל. הנשיות שלה היא האידיאל הפנטסמטי של הטראנסקסואל - מלאות נשית זוהרת ונחשקת - והדגמה מושלמת לכך שמגדר אינו אלא פרפורמנס וחיקוי: קמה דנה.

עמליה זיו

שרירותיות, מתודיות, על בסיס השכנוע שההיבטים הסותרים אינם מבטלים זה את זה ושהאפקט הכולל של דנה אינטרנשיונל, כ"תופעה" בתרבות הישראלית, הוא חתרני וחשוב.

מודלים של טראנסקסואליות עברית כשצועקים לך "הומר", אתה נפגע רק אם אתה מרגיש נחות. אז קוראים לי קוקסינל, זה לא אמת³

עד להופעתה של דנה אינטרנשיונל, ייצוג הטראנסקסואליות⁴ בישראל נשלט על ידי דמותו של זלמן-שושי. זלמן-שושי, ששנים רבות שימש בתקשורת הישראלית גם כנציג הקהילה ההומוסקסואלית בכלל, זוהה עם זנות, אלימות ומופרעות נפשית. במערכת הייצוגים ההטרנסקסואליים יוחד לו התפקיד של נציג המצחיק-עצוב, ספק מסוכן ספק אומלל, של עולם אפל ועלוב. נשיותו מעולם לא נלקחה ברצינות והתקבלה יותר כשאיפה נלעגת - עובדה שביטויה המובהק היה השימוש העקבי שנעשה לגביה בכינויי גוף גבריים. עצם העובדה שהוא נודע בשמו הכפול, הגברי-נשי, מעידה על אי-כיבוד זהותו הנשית הנבחרת ועל תפיסתו כיצור כלאיים - תפיסה שהועצמה על ידי הדיסוננס בין שני מרכיבי שמו: הקונטציות הארכאיות, ה"יישוביות", של זלמן, והקונטציות ה"פרחיות" של שושי. גם אזכורים אחרים של טראנסקסואלים מקומיים בתקשורת היו כמעט תמיד בהקשר של זנות ופלילים.

דנה אינטרנשיונל הפכה ייצוג זה על פיו: היא ניצבת בקוטב הנגדי לזלמן-שושי - כוכבת זוהרת ומצליחה, אלילת נוער, שזוקפת לזכותה לא רק אלבומי זהב ופלטנינה ותוארי זמרת השנה, אלא גם אישורים מקיר לקיר של נשיותה וקסמה ההטרנסקסואלי. כמעט כל הכתבות העיתונאיות הדנות בה עסוקות באישור ריטואלי של נשיותה, אם ישירות על ידי הכותבת/ת או מפי אחרים: "יש בה נשיות כובשת... הכל טבעי ונשי במוכן הכי טהור"; "אני לא יכול לקלוט שהבחורה הזו היתה פעם בחור"; "היא ממש אשה"; "לא להאמין כמה היא נשית"; "בחורה חביבה להפליא

היתה אמנם סטיגמה לגבי קוקסינלים, שזה דבר איום ונורא, וולגרי ואגרסיבי, אבל אני ידעתי מהתחלה שאני הולכת להילחם ולשבור מוסכמות¹.

דנה אינטרנשיונל - זמרת, טראנסקסואלית, מלכת הדאנס העברי, אהובת הנוער, שנאות נפשם של הדתיים, הגברת הראשונה של הקהילה הג'יימס בישראל, תימנייה, פמיניסטית, קוקסינלית ש"עשתה את זה". דנה אינטר-נשיונל, כ"תופעה" בתרבות הישראלית,² מציעה שפע נקודות מבט להתבונן בה: אופן התקבלותה בתרבות הישראלית; הצגתה העצמית בראיונות הרבים לכלי התקשורת; הפרקטיקה הטקסטואלית והפרקטיקה הבימתית שלה כזמרת; הפרקטיקה הפוליטית שלה ומעמדה במסגרת התרבות והפוליטיקה הג'יימס בארץ; מיקומה ביחס למסורת הייצוג של הטראנסקסואליות בישראל, ביחס להיבט המגדרי של המפעל הציוני וביחס למודל הרפואי הנורמטיבי של הטראנסקסואליות. הניסיון להקיף כמה שיותר פרספקטיבות מתוך אפשרויות אלה הוא הגורם לאופיו הפרגמנטרי של הטקסט הנוכחי. אולם, אף מעבר לריבוי זוויות הראייה, קיים קושי מהותי להציע ניתוח קוהרנטי וחד-משמעי של מעמדה ופועלה של דנה אינטרנשיונל בשדה התרבות הישראלית, משום שהחוויה שהיא מציעה למתבונן בה דרך המדיום של ההופעות והראיונות לעיתונות היא חוויה רבת פנים וסותרנית: היא מייצגת את המאבק הפוליטי הג'יי, ועם זאת שוללת הזדהויות סקטוריאליות לטובת תפיסה אוניברסליסטית של זכויות אזרח; היא נאבקת בכפייה הדתית, ובה-בעת מצהירה על נאמנותה לערכי היהדות; היא חותרת תחת אידיאל הגבריות הציוני, אבל מבטאת רגשות פטריוטיים וגאה לייצג את המדינה; וכל זאת - בנוסף להשתמעויות המסועפות והפרדוקסליות של הטראנסקסואליות עצמה כתופעה תרבותית.

החוויה המרכזית שלי כמבקרת-מתבוננת בדנה אינטרנשיונל היא חוויית החלקקות שלה כתופעה בלתי מתמיינת, כ"טקסט" לא קוהרנטי, כמסמן שלא ניתן לעוצרו. מאמר זה מנסה לכפות כמה עצירות

'האצבע, שירים 1974-1985', מאת חזי לסקלי, הוצאת עם עובד, תל-אביב.

+ מעצרים על רקע עבירות סמים בבית הספר הפתוח אבשלום בראשון-לציון. < השחקן טונזל קורטיז, גיבור הסרט מינך הגבי, בבימויו של שמעון דותן, על פי ספרו של דויד גרוסמן, זוכה בפרס השחקן הטוב ביותר בפסטיבל ברלין. < מלך ישראל, מאת יהושע סובול, מוצג בתיאטרון חיפה. < "מה אתך בתי?", סדרת מאמרים על פמיניזם בכותרת ראשית. < רואים אור בעברית: עבסקנות, רומן מאת אנטון שמאס; ארץ-ישראל בין דת לפוליטיקה, מחקר של גדעון ארן על גוש אמונים המצביע על קשר בין ההתנגדות לפיניו ימית לבין המחותרת היהודית; רואים אור בעברית: המדברים האחרים, רומן מאת ג'ברא אברהים ג'ברא, סופר ואינטלקטואל פלסטיני שהתגורר בעיראק; ספר שירה של סנא סעיד, לא אומב שלום. < מופיע דו"ח ביקורתי של סא"ל ד"ר עמנואל ולד על מלחמת לבנון. המערכת הביטחונית מתקיפה את הדו"ח ומערערת על סמכות מחברו.

מאי 7 < חנינה לשלושה מחברי המחותרת היהודית, אחרי שנתיים מאסר: נתן נתנזון, הרב דן בארי וחגי סגל. < 16 מעצר בית מחודש לעומר אל סעיד, מפעילי בני הכפר בכפר כנא, לאחר שריצה ארבעה חודשי מאסר עקב הפרת צו מעצר בית קודם. < 24 רשת ABC מדווחת כי הבכיר שכנגדו הורה היועץ המשפטי זמיר לפתוח בחקירה, בחשד לבידוי ראיות בפרשת קו 300, הוא ראש השב"כ בפועל, אברהם שלום. הידיעה נאסרה לפרסום בטלוויזיה הישראלית. את המידע נגד ראש השב"כ העבירו שלושה בכירים בשירות (אחד מהם יפוטר והאחרים יעזבו את השירות). חשד למעורבות הדרג המדינית. החקירה נפתחה ביוזמת היועץ המשפטי ועל אף התנגדות ראש הממשלה, שמעון פרס, וממלא מקומו, יצחק שמיר. < 30 אל איתחאב מפרסם את המכתב הראשון בשרשרת מכתבים בין מחמוד דרוויש וסמיח אל קאסם, תחת הכותרת "בין שני חצאי התפוז".

+ בטלוויזיה מוקרן סרטו של יהודה קווה, לאחב האהבה לאחב השנאה: סרט על אבא אחימאיר, ובו השוואה מרוזנת בין ברית הבריונים לתנועת כ"ך ובין אחימאיר לרב כהנא. < הסרט שתי אצבעות מציבן על מלחמת לבנון, בבימוי אלי כהן ובהפקת יחידת דובר צה"ל, יוצא לאקרנים. הקרנה מיוחדת לחברי הכנסת. < אחרי 15 שנות צנזורה רואה אור ספרו של יצחק לוי, שהיה מפקד שירות המודיעין של ההגנה (הש"י) בירושלים, על מלחמת העצמאות בירושלים. הספר מותח ביקורת חריפה על צמרת הפיקוד של ההגנה וצה"ל. < גיסתו של גולדין, מחזה מאת שמואל הספרי, מוצג בתיאטרון באר-שבע: זוג ארכיאולוגים חופרים באתר שבו עומדת להיבנות ישיבה לעבריינים חוזרים בתשובה. < מנחם פרי מגן על אסטרטגיות שיווק אגרסיביות של ספרים חדשים בעקבות "היסטוריית גרוסמן" (עיין ערך אהבה): "מזמן לא גויסו מאמצי פרסום, שעניינם לרוב מטמפונים ועד חטיפי שוקולד, למטרה ראויה יותר". < מתפרסם דו"ח מטעם "פרויקט הגדה והרצועה" של מירון בנבנשתי: "המצב ברצועה הגיע אל מתחת לקו הבושה". הבעיה היא קודם כל מוסרית ואנושית. < מרכז המורשת הערבית בטייבה מוציא לאור את יצירותיו של ראשד חוסין, משורר פלסטיני מהכפר מוצמוץ במשולש. < האנציקלופדיה הפלסטינית רואה אור. < העיזב והחביש מוצג בתיאטרון אל חכוואתי.

יוני 11 < שר השיכון, דוד לוי, מפזר את מערכת אטלסיישראל ומפסיק את הפצת כרך 68 של האטלס, בשל האופן שבו מתאר פרופסור דוד עמירן את המתנחלים בגדה: "גורמים לאומניים... שפעלו במרץ להקמת נקודות יישוב ברחבי יהודה ושומרון וחבל עזה", והשיגו לשם כך השקעות "על חשבון הציבור". < 20 מועצת הצנזורה אוסרת להציג את המחזה שיר של נכה מלחמה מיחידה 1 בתיאטרון נצרת. כעבור שבוע יצונזר מחזהו של עפיף שליט, מהפכה נגד ההיפנחם. < בנצרת נפתח כינוס המחשבה הפלסטינית, "אל נכבה [האסון] 48 - סיבותיה והשלכותיה". < 25 היועץ המשפטי, יצחק זמיר, נאלץ להתפטר בעקבות התעקשותו להגיש כתבי אישום בפרשת קו 300. במקומו ימונה השופט יוסף חריש. < 26 גם ראש השב"כ, אברהם שלום, יתפטר מתפקידו.

+ מודעות פרסומת בתחנות אוטובוסים במקומות שונים מרוססות בצבע שחור, חלק מהן אף מוצגות על ידי חרדים. < רואים אור: האצבע, ספר שירים מאת חזי לסקלי; הרומן מייבשואיג, מאת דוד פוגל, בעריכה מחודשת של מנחם פרי.

הנראית בדיוק כמו כל בחורה אחרת בגילה⁵. מה עומד מאחורי הצורך לשוב ולאשר את מוחלטות נשיותה של דנה ו"טבעיותה"? החזרה הריטואלית על הקרדו הזה מעידה על כך שמדובר בפעולה של גירוש שדים, כשרוח הרפאים המסולקת היא זו של הטרנספורמציה מגבר לאשה, של התהליך, של שלבי הביניים; האישור הריטואלי של נשיותה הוא השבעה שנועדה לנטרל את האיום שבטרנסקסואליות – איום הנזילות המגדרית. האימוץ של דנה אינטרנשיונל על ידי המיינסטרים הישראלי (תוכניות אירוח, עיתוני נוער, ויותר מכל, ייצוג ישראל באירו-ויזיון וזכייה במקום הראשון) מותנה בגירוש שדים חוזר ונשנה זה.

ועם זאת, דנה אינטרנשיונל עצמה, בצד הצהרותיה על כך שתמיד הרגישה אשה, ממשיכה להזדהות כקוקסינלית, והיא עושה זאת לא רק בעיתונות הגיית⁶ אלא גם בעיתונות ההטרנסקסואלית: "בילדותי, אני לא חושבת שהייתי מעזה לשלוח למצעד טופס דירוג ולדרג בראש קוקסינל"; "קוקסינלית לא יכולה להיות פרוחה"; "יש הרבה אנשים שחושבים שאני יכולה למלא משבצת חשובה באירופה... משבצת של קוקסינלית בינ-לאומית"⁷. דנה מאשרת את נשיותה שמאז ומתמיד, אבל בהבעת מזהה את עצמה בתואר קוקסינל, שמנכיח בדיוק אותה רוח רפאים של הטרנספורמציה, של התהליך, של מצבי הביניים, שהעיתונות הסטרייטית מנסה לגרש. היא אשה מבחינת החוק (היא רשומה בתעודת הזהות כאשה), אבל בזהות "קוקסינל" היא מאשרת את הרצף – הרצף בין המגדרים, שבמקרה שלה חופף לרצף ההיסטורי של זהותה. יתר על כן, "קוקסינל" הוא לא רק מונח תיאורי, אלא מונח שמקפל בתוכו את הסטיגמה של הטרנסקסואליות בחברה הישראלית – מונח שמפנה למאגר של ייצוגים המגולמים, אולי יותר מכל, בדמותו של זלמן-שושי. האסטרטגיה של דנה אינטרנשיונל – אימוץ גא של המונח קוקסינל, דחיית משמעויותיו המתויגות והטענתו מחדש על ידי הצמדו לייצוגים מתחרים, חיוביים – היא זו שהנחתה בארצות-הברית את הניכוס ההומו-לסבי של "queer". למעשה, זהו המהלך הבסיסי שביסוד כל פוליטיקת זהות.

דנה נציגת הקהילה

מה זה קוקסינל? בסך הכל וריאציה של הומוסקסואל⁸.

המודל הרפואי של טרנסקסואליות מבוסס על תפיסה מהותנית, בינארית, קוטבית והטרנצנטרית של מגדר – קרי, ההנחות שמגדר הוא מהות פנימית ויציבה שמנביעה התנהגות, שגבריות ונשיות הן הופכיות זו לזו ומוציאות זו את זו, ושהות מגדרית תקנית כרוכה בבחירת-מושא הטרנסקסואלית⁹. הממסד הרפואי, שמחזיק בידיו את הגישה לטכנולוגיה של שינוי מין, משתמש בכוחו לכפיית תפיסה זו: כך, הדברים המרכזיים שעל טרנסקסואלים להוכיח כדי לזכות באישור לניתוח שינוי מין הם יציבות מגדרית, התאמה למודל המסורתי של נשיות או גבריות והטרנסקסואליות. על פי המודל הרפואי, הטרנסקסואל – מרגע שסיים את תהליך שינוי המין – אמור להתמקם במהירות במגדר החדש שלו, לנתק

את קשריו עם עברו ולהפוך לגבר סטרייטי רגיל או לאשה סטרייטית רגילה. בפועל, אכן קיימים טרנסקסואלים שמסתירים את עברם ומנסים להיטמע לחלוטין בחברה הסטרייטית, אך ישנם גם רבים אחרים שממשיכים להשתייך לקהילה הטרנסקסואלית ולקהילה הגיית בכלל. הסטיגמה הרווחת גורסת שהאחרונים הם מסוגו של זלמן-שושי, שדבקוּתם בקהילה הגיית נובעת מאי-יכולת "לעבור" (to pass) כנשים באופן משכנע, מאי-יכולת להתקבל על ידי החברה הסטרייטית המהוגנת.

דנה אינטרנשיונל חותרת תחת המודל הרפואי של הטרנסקסואליות ליות ותחת הדיכטומיה בין הטרנסקסואליות ה"סטרייטית" התקינה לטרנסקסואליות הדחוויה והמוקצה (abjected). היא לא רק עומדת בהצלחה במבחן הנשיות אלא אף מזוהה עם הנשיות הפרדיגמטית של הכוכבת, אך למרות זאת ולמרות אימוצה על ידי הממסד המוסיקלי והתקשורת, דנה לא רק שאינה מנסה להסתיר את עברה – נהפוך הוא, היא מבססת את הפרסונה הציבורית שלה על אתוס של כנות ופתיחות; היא גם ממשיכה לתפוס ולהציג את עצמה כחלק אינטגרלי מהקהילה הגיית, ואף כנציגתה. עמדה זו של שייכות ומחויבות באה לידי ביטוי הן ביחסיה עם הקהילה הגיית עצמה והן ביחסיה עם החברה הסטרייטית.

מאז יום הגאווה השני, בשנת 1994, דנה אינטרנשיונל היא משתתפת קבועה בחגיגות הגאווה. בהזדמנויות אלה היא מביעה את אהבתה לקהל שאליו היא פונה כ"אחי ואחיותי", ומשמיעה הצהרות פוליטיות כמו קריאה לאמנים, ולהומואים וללסביות בכלל, לצאת מהארון ולהילחם על זכויותיהם. היא השתתפה גם בפסטיבל "ויגסטוק" בגן העצמאות, שהכנסותיו היו קודש למאבק באיידס; ולאחר התבטאותו ההומופובית המפורסמת של עזר ויצמן ביטאה דנה את תגובת הקהילה, כשקבעה בעמוד השער של הזמן הנוכחי (ינואר 1997) שויצמן הוא לא הנשיא שלה ואינו ראוי לתפקידו. את הזדהותה עם הקהילה ההומו-לסבית היא מבטאת באופן שאינו משתמע לשתי פנים, וזו מקבלת ביטוי עקיף גם באקטים שמכוונים כלפי הקהל הרחב, כמו בחירתה להצטלם לתוכנית הטלוויזיה הבריטית *נבנטראש* ב"חוף ההומואים" שמתחת לגן העצמאות¹⁰ ובמועדון הגיית פליירום. כל אלה הופכים אותה לא רק לזמרת היחידה בארץ שהיא מחוץ לארון, אלא גם ליחידה שהיא בעלת מודעות פוליטית גיית¹¹.

בקהילה הגיית בארץ, כמו בקהילות דומות בחו"ל, הידע הפנימי שהוא נחלתם של חברי הקהילה כולל את שמוותיהם של סלבריטזי מעולם האמנות והבידור (בארץ, במיוחד מתחום המוסיקה), שהם גייו. חלק ממידע זה "גולש" גם למגורים מסוימים בציבור ההטרנסקסואלי, אך הוא לעולם אינו מוצא את דרכו לאמצעי התקשורת, שבמקרים רבים "מגונ" נים" על הנוגעים בדבר לא רק על ידי אי-פרסום מידע אלא אף באמצעות סיפורים פיקטיביים על מערכות יחסים הטרנסקסואליות. כחברה בקהילה הגיית אני שותפה לאותו ידע סודי – הידע על ההומוסקסואליות של כמה מבכירי עולם הפופ והרוק הישראלי – והטאבו על אִחְצוֹן (outing) מאלץ אותי לשכפל כאן את משחק ההסתרה, את המבנה של הסוד הגלוי. על

'לידתה של בעיית הפליטים הפלסטינים 1949-1947', מחקר היסטורי מאת בני מוריס, ספריית אפקים, עם עובד, תל-אביב.

התערבות העורך בכתב היד מעוררת ויכוח ומחאה מצד איילה ברש הכהן, בתו של אשר ברש, שהיה ידידו הקרוב של פוגל וערך את הנוסח הראשון של הרומן. באוקטובר יודה פרי בכתב-העת פרנזה, כי לא כלל במהדורה החדשה שינויים שהוכנסו בנוסח האחרון של הספר על ידי פוגל עצמו. < 13 > תמונה מארץ-ישראל, תערוכת צילומים של ג'ואל קנטור, במזיאון ישראל. מקום נרחב ניתן לצילומים המראים השפלה ועינוי של ערבים בשעת מעצר וחקירה. < סדרת כתבות של רן כסלו בהארץ על הערבים בישראל.

יולי 9 < רשימת התיקים הפליים של פעילי תנועת כ"ך במשטרה מתפרסמת במסגרת כתבה בכתבת ראשית על "הכרזת הפלילית של כ"ך". < 13 > דיון בבג"ץ על עניין רישומה של שושנה מילר, שגוריה גיור רפורמי בישראל, כיהודיה. שר הפנים, הרב יצחק פרץ, מבקש להוסיף לסעיף הדת בתעודת הזיהוי את המלה "גר" בסוגריים. < 15 > פסלו של האמן יעקב אגם, "אש ומים", נחנך בכיכר דיזנגוף בתל-אביב. < 21 > אב-טיפוס של מטוס הליביא מוצג בראשונה. < 25 > הנשיא חיים הרצוג מעניק "מראש" חנינה לראש השב"כ, בפרשת קו 300. באוגוסט יחון הנשיא "למפרע", בטרם הרשעה, ארבעה בכירי שב"כ נוספים ועוד שבעה מאנשיו. החנינה ניתנת לבקשת שר המשפטים, יצחק מודעי, ובניגוד להנחיית היועץ המשפטי לממשלה. בתגובה יגישו תריסר מרצים למשפטים עתירה משותפת נגד נשיא המדינה (שתידחה על ידי בג"ץ ברוב של שניים נגד אחד). < 29 > הכנסת מאשרת את חוק הטלוויזיה בכבלים. + יוצא לאקרנים ב-51, סרטו של עמוס גוטמן. < מופיע גיליון 8 של פוליטיקה המוקדש לבחינה ביקורתית של "תרבות השואה" בישראל, ובעיקר לשימושים הפוליטיים והאידיאולוגיים בזיכרון. < האמן חסן עבאס מציג ציורים בצורת < רואה אור בערבית ספרו של המשפטן אוסמה חלבי, הפקעת האדמות בגדה המערבית הכבושה. < מופיע גיליון ראשון של גשב, דו-שבועון פלסטיני בשפה העברית, בעריכת העיתונאי זיאד אבו זיאד, המזוהה עם הפת"ח. רוב מוכרי העיתונים מסרבים להפיצו ולמוכרו.

אוגוסט 4 < ראש הממשלה, שמעון פרס, נפגש עם עשרים וחמישה אנשי ציבור פלסטינים שאינם מזוהים עם אש"ף. < 5 > הכנסת מאשרת את החוק נגד גזענות, שאוסר אפליה "בשל השתייכות לגזע, לצבע או למוצא לאומי-אתני". החוק עובר לאחר מאבקים עם הסיעות הדתיות, שתבעו את הוצאת הדת מהגנת החוק. במקביל, וכחלק מעסקה בין הימין לשמאל בכנסת, נחקק החוק האוסר על מגעים מדיניים עם נציגים של ארגון שהוכרז כארגון טרור ("חוק איסור מפגשים"). < 18 > בהלסינקי נפתחות שיחות רשמיות בדרג זוטרה בין נציגי ישראל וברית המועצות. מגע רשמי ראשון בין שתי המדינות אחרי 19 שנה. < 27 > בית המשפט העליון דוחה עתירות נגד סגירת העיתונים הפלסטיניים אל מית'אק ואל עבה. < 31 > מגורשי הכפר ברעם מפגינים מול משרד ראש הממשלה. + רק"ח חוזרת לשם מק"י, שהוחלף אחרי 1965. < רואים אור בעברית: התפתחות הקפיטליזם בפלשתינה, מאת תמר גוז'נסקי; יום הרבאים, ספר חמישי בסדרת היכל הכלים השבורים, מאת דוד שחר; שמונה פרקים לרב"ם, שיחות של ישעיהו ליבוביץ עם תלמידים וחברים. < אש"ף, ספרו של אמיל תומא, רואה אור בערבית.

ספטמבר 24 < אריה שפיר, נציג מפ"ם, נפגש באיטליה עם נימר חמאדי, נציג אש"ף. הפגישה מהווה עבירה על החוק לאיסור מפגשים בין ישראלים לאנשי אש"ף. < 28 > ראשית פרסום המידע על הכור הגרעיני בדימונה שהעביר עובד הכור לשעבר מרדכי ועונו לעיתון הבריטי סנדי טיימס. למחרת מתפרסמת בסנדי מינרוב כתבה על יכולתה הגרעינית של ישראל ועל פצצת ניוטרון שלה. התקשורת מצטטת את הפרסומים מאנגליה. < 29 > בית המשפט המחוזי בירושלים מרשיע את יגאל תומרקין בפרסום לשון הרע וקונס אותו, בשל התוספת Kz (ראשי התיבות, בגרמנית, של מחנה ריכוז) לכתובת במכתב ששלח לאלוהים העצמי מקרית ארבע. + חוגים בימין מתארגנים למען חנינה לחברי המחנת היהודית. < לילה לא שקט, תקליטו של שלמה ארצי, נמכר ביותר

בטוחה... 70 אחוז מבאי הפליירו פונים אחד לשני בלשון נקבה...
השורשים הם אותם שורשים. ההפרדה היא באורח החיים ובהשקפת
העולם. אז קוקסינלית נראית אשה. היא עברה ניתוח וטיפחה חזה,
אבל גם היא וגם הומוסקסואל אוחבים לשכב עם גברים (קמפינסקי
1996, 6).

במלים דומות מתאר עופר נסים, מנהלה האישי והמפיק המוסיקלי של
דנה, את הרצף שבין הומו לקוקסינל: "קוקסינל זה שלב של הומו שהולך
רחוק יותר. הצעד הראשון זה לשכב עם גבר, אחר כך לצבוע את השיער
ולחיות גבר נשי. השלב של ההורמונים הוא של בנאדם שיש לו את הכוח
הנפשי לעשות את זה וגם לצאת מהארון". המראיין, יאיר קדר, מתאר את
נסים עצמו כאדם שגיננווה הם אלה של המין הנגדי (קדר 1997, 6).
תפיסת רצף זו מייצגת לא את חלון הראווה של הקהילה אלא את
אחורי הקלעים שלה, לא פוליטיקה רשמית אלא "חוכמה עממית". במובן
אחר, זוהי תפיסה רגרסיבית כי היא מנטרלת את ההבדל ההומוסקסואלי
על ידי הסברתו כהבדל מגדרי (הומואים אוחבים גברים משום שהם בעצם
נשים); אך במובן אחר – וזהו לדעתי המובן הרלוונטי היום – זוהי תפיסה
רדיקלית משום שהיא מנכיחה את פוטנציאל הנזילות המגדרית, אשר
מוכחש הן על ידי המודל הרפואי של הטראנסקסואליות והן על ידי הזרם
המרכזי של הקהילה הג'יית, שמניחים כעיקר-אמונה קיומו של פער מובהק
בין ההומו לטראנסקסואל.

הגוף הטראנסקסואלי והחזון הציוני

מיכאל גלזמן (1997) מצביע על המימד המגדרי של המפעל הציוני, וחושף
את זה האחרון כפרויקט שנוגע לגבריות היהודית ובמיוחד לגוף הגברי.
גלזמן וגם דניאל בויארין לפניו (Boyarin 1995) מתארים מסורת אירופית
של מאות שנים שהגדירה את הגבר היהודי כנשי – מסורת שקיבלה ביטוי
קונקרטי באמונה שלגברים יהודים יש וסת. בויארין גם מפנה את תשומת
הלב לכך שייצוג הגבר היהודי כנשי לא היה ייצוג חיצוני-אנטישמי בלבד,
אלא גם ייצוג פנימי ששימש צרכים של הגדרה עצמית אל מול עולם
הגויים וביטא זהות עצמית חיובית. ייצוג זה, כפי שמראים בויארין וגלז-
מן, נהפך לבעייתי במאה ה-19 עם הופעת דמותו של האינורט (invert),
קודמו ההיסטורי של ההומוסקסואל, על במת התרבות, כאחד מתוצרי
הסיפוח של תחום המין על ידי מדע הרפואה. היהודי הנשי היה קרוב מדי
לאינורט, אותה דמות פתולוגית שמשלבת היפוך מגדרי עם בחירת
אובייקט חד-מינית. המפעל הציוני המצטייר בכתבי הרצל ונורדאו, מבקש
לא רק לספק בית לאומי ליהודים אלא גם לשקם את הגבריות היהודית,
כלומר להחליף את מודל הגבריות היהודי הלמדני, המנותק מחיי המעשה
והאנטי הרואי, במודל הגויי. המעבר לארץ-ישראל עצמו, כפי שעולה
מאלטננצלב של הרצל, היה אמור להפוך את הגוף היהודי – ובמיוחד את
גוף הגבר היהודי – מצנום, חלוש ומעוות – לחסון, זקוף ובריא.

היום, במלאת יובל להגשמת חזון הבית הלאומי, ניתן לקבוע

רקע ארזיותם של כמה מן הדמויות הבולטות בעולם המוסיקה המקומי,
שהסתרה שהם נוקטים מוסברת בדרך כלל בנזק האפשרי לקריירה
שלהם, בולטת ורדיקלית עוד יותר עמדתה של דנה אינטרנשיונל, והפוך-
פולריות שבה זכתה מקבלת משמעות דמוסטריבית.

השילוב של דנה אינטרנשיונל בין מעמד מרכזי בתרבות ההטר-
סקסואלית לבין עמדה פוליטית ג'יית מעניין שבעתיים לאור ההיררכיות
הפנימיות בקהילה ההומו-לסבית. בשש השנים האחרונות חלה התקדמות
עצומה במעמד הקהילה הג'יית בארץ, הן מבחינת רמת הארגון הפנימי
והפוליטיזציה שלה, והן מבחינת הנראות שלה ודימויה בחברה הסטריי-
טית. בשנים אלה, הפנים שהציגה הקהילה כלפי חוץ היו בעיקר של
הומואים ולסביות משכילים, בעלי מקצועות חופשיים, יוצאי צבא, שמנה-
לים חיים זוגיים ומגדלים ילדים, כלומר כאלה שקרובים באורח חייהם
ובדימוי שהם מקרינים למודל ההטרסקסואלי הדומיננטי.¹² כמו כן,
הדימוי הייצוגי של הקהילה לא כלל הומואים נשיים ולסביות גבריות.
ההומו הנשי, ובמיוחד הדראג קוויין, הקוקסינל, מייצג את הסטיגמה של
ההומוסקסואליות בכלל. עובדה זו ממקמת אותו בתחתית הסולם החברתי
הג'יית, משום שכנושא הסטיגמה הוא דמות שהומואים (ולסביות) רבים
מעוניינים להרחיק עצמם ממנה.¹³ אחד הדברים שמרתיעים ג'יז מקוקסינל-
לים הוא הנראות שלהם. כפי שכתבתי במקום אחר, "בניגוד לרובנו שיכו-
לים לעבור כסטרייטים, או ניתנים לזיהוי רק לעיניים מיומנות, הדראג
קוויין אינו יכול להסתתר. זהותו חייבת להיות מופגנת, ומאחר שזהותו
היא גם הסטיגמה שלו, הוא למעשה נושא את הסטיגמה שלו לעין כל" (זיו
1995, 33). נראות זו של הקוקסינלים הופכת אותם לסמל לפגיעות הפוטנ-
ציאלית של ג'יז בכלל, אך גם לנושאי הדגל של מחויבות לזהות הג'יית
ושל אתוס הפתיחות. אין זה מקרי שמהומות סטנוול שהציתו את תנועת
השחרור הג'יית החלו בבאר של קוקסינלים, שעמידתם בפני המשטרה
נבעה מכך שמלכתחילה היה להם פחות מה להפסיד מהומואים ומלסביות
שדרגת הנראות שלהם פחותה. ובדומה לכך, אין זה מפתיע שדווקא דנה
אינטרנשיונל נהפכה לנציגת הקהילה מחוץ לארון, ולא אמנים בעלי חזות
סטרייטית יותר, שלכאורה סיכויי התקבלותם על ידי התרבות המרכזית
גדולים יותר. הפוליטיות של דנה אינטרנשיונל והצלחתה העצומה
יוצרות מצב פרדוקסלי שבו הקהילה הג'יית בארץ, שהאסטרטגיה הפולי-
טית המרכזית שלה היא הבלטת דומותה לחברה הסטרייטית, מוצאת
עצמה מיוצגת על ידי קוקסינלית השייכת, במדרג החברתי של הקהילה
עצמה, לשוליים הדחויים והמוקצים ביותר.

יתר על כן, בדבריה ובאורח חייה מציעה דנה אינטרנשיונל תפיסה
של רצף בין ההומו הנשי לטראנסקסואל – תפיסה המאיימת לא רק על
המודל הרפואי של הטראנסקסואליות, אלא גם על אחת מאבני היסוד של
הפוליטיקה הג'יית שאחרי סטנוול – דחיית מודל האינברסיה והניתוק בין
זהות מגדרית לבין בחירה מינית. בראיון לתת-תרבות קובעת דנה:

מה זה קוקסינל? בסך הכל וריאציה של הומוסקסואל. השאיפה להיות
אשה עברה במוחו של כל הומוסקסואל לפחות פעם אחת, אני

'גדעון גכטמן, עבודות 1971-1986',
קטלוג. הוצאת סתות.

מ־60 אלף עותקים. נפתח מסע הופעות בפארקים: צמח, קיסריה, הירקון. < האם יש מקקים בישראל, מחזה של נסים אלוני, מוצג בהבימה. > הוא שיר, הוא שיר, קובץ שירים חדש של מחמוד דרוויש, שראה אור בביירות, מופץ בארץ.

אוקטובר 16 < מופל מטוס פנטום בעת תקיפת יעדי מחבלים בדרום לבנון. הטייס מחולץ ואילו הנווט, רון ארד, נלקח בשבי. כל המאמצים לאתרו ולשחררו ייכשלו. > 20 < רוטציה בתפקיד ראש הממשלה: יצחק שמיר מחליף את שמעון פרס. > 22 < דיווח על עינויים בחקירות, בכתבה של תום שגב בכתבת-ראשית על כלא פרעה בשומרון. הצבא מזמן עיתונאים לסיור מודרך בכלא ואינו מאפשר להם לשוחח עם עצירים. > 23 < מתחילים שידורי הניסיון של הערוץ השני. > 26 < הוועד העממי להנצחת זכר חללי טבח כפר קאסם מקים מרכז תרבות להנצחת הרוגי הטבח. > 28 < פירסום ראשון בסנדי טיימס: מרדכי וענונו נתפס והובא לישראל. ישראל תאשר כעבור שבועיים שונונו בארץ, אבל לא תודה בחטיפתו. > 29 < פסק הלכה דורש הפרדה בין נשים לגברים בנסיעה באוטובוס בקו 54 לבני-ברק. > 30 < חנות היפרכל בקניון אילון מתחילה לפעול 24 שעות ביממה. > מכרם חורי, שחקן תיאטרון חיפה, מקבל את פרס ישראל לאמנויות הבמה.

+ ועדת הספרות של קרן אמריקה-ישראל בראשות ס. יזהר מתפטרת לאחר שחבר הוועדה, יוסף לפיד, מתנגד להענקת מלגה למשורר יצחק לאור. < האופסימיסט, מחזה על פי ספרו של אמיל חיביבי, מוצג בתיאטרון חיפה ובתיאטרון הערבי בנצרת. > עם ישראל - השלמות ותיקונים, הצגה סאטירית מאת ב. מיכאל ואפרים סידון, בבימוי מוטי קירשנבאום. < מלכת הכיתה, סרטו של יצחק צפל ישורון, יוצא לאקרנים. > הצייר יאיר גרבוז מציג עבודות חדשות בביתן הלנה רובינשטיין בתערוכה יהודי, צרפתי וערבי. < רואים אור: שירים חדשים, מאת מנחם בן; עדתיות פוליטית - דימי מול מציאות, מחקר סוציולוגי מאת חנה הרצוג. > במאמר בהאבץ על חובת הציות במשטר דמוקרטי (12.10) טוען שלמה אבינרי כי במשטר דמוקרטי צריך לציית לפקודה חוקית בכל מקרה. ברקע: תופעת הסירוב הסלקטיבי במלחמת לבנון וקריאות חדשות לחיילים לטרב לשרת בשטחים. דוד הד, פרץ קדרון, יהודה מלצר ואסא כשר ישיבו לו שבוע לאחר מכן.

נובמבר 5 < מפגש בין עשרים ותשעה אנשי שמאל ישראלים לבין פעילי אש"ף ברומניה, בחסות ועידת הסופרים הרומנית. עו"ד אמנון זכרונני מצטרף למשלחת כיועץ משפטי כדי לוודא שלא תהיה עבירה על חוק המפגשים. לטיף דורי, חבר מפ"ם, ישעה לאחר המפגש מכל מוסדות המפלגה בטענה שהפר את החוק וגרם נזק לתנועתו. בשבס לישראל יזמונו ארבעה מחברי המשלחת לחקירה במשטרה. > 7 < הוועד להגנה על האדמות מחליט להקים קרן סיוע לפצועי יום האדמה, לאחר שבית המשפט דחה את תביעתם לפיצויים מהמדינה ומחייב אותם בהוצאות המשפט. > 12 < בג"ץ מורה לשר הפנים לרשום את שושנה מילר כיהודייה. ניסיון למצוא פתרון על ידי הוספת המלה גיור/ת, אבל בג"ץ יקבע שלשר הפנים אין סמכות לכך. בתגובה יתפטר שר הפנים, הרב יצחק פרץ (31.12). < ח"כ גאולה כהן דורשת "לנקות את השב"כ" מעובדים "שמאלניים". > צו גירוש נגד העיתונאי הפלסטיני, אכרם הנייה, עורך העיתון אל-שעב. > 15 < תלמיד הישיבה, אליהו עמדי, נרצח בעיר העתיקה בירושלים. התפרעויות בשכונת שמואל הנביא; מכוניות פלסטיניות נרגמות באבנים. הפגיעות בערביי ירושלים יימשכו גם בהלוויתו של אנואר נסייבה, שהיה ראש עיריית ירושלים הערבית (26.11). > 19 < עולה על המרקע "בשידור חוקר", בהנחיית רפי גינת: המשטרה מנסה לגייס את עזרת הציבור בפענוח פשעים חמורים באמצעות תוכנית טלוויזיה.

+ רואים אור בעברית: נשים, קובץ סיפורים מאת רות אלמוג; שיבה מקומית, שירים מאת חיים נגיד. < רואה אור בערבית דמות הערבי בספרות העברית, מאת מבקר הספרות אנטואן שלחת; אחרי השמים האחרונים, אוטוביוגרפיה מאת אדוארד סעיד; המחזה המערביזציה של העבדים מוצג בתיאטרון אל חכוואתי בירושלים; תיאטרון אל חכוואתי מציג באום אל פחם את הוצאת מן הכלל והכלל. < מאמי, מחזמר חברתי-פוליטי מאת אהוד בנאי והלל מיטלפונקט; ניסיון להצביע על זהות מעמדית ושותפות גורל בין הפלסטינים למזרחים בעיירות הפיתוח. המחזמר הופך ללהיט. > בתל-אביב נפתח בית קפה "זרש" לנשים בלבד.

דנה אינטרנשיונל על עטיפת התקליטור 'מגנונה', הוצאת הליקון.

קסואל לא זו בלבד שאינו רוצה להיות גבר, הוא רוצה להיות אשה; ולא זו בלבד שהוא רוצה להיות אשה, הוא גם חי כאשה ומשנה את גופו לגוף נשי מבחינה אנטומית. הטראנסקסואל הישראלי הוא הגבר שמסרב לציווי הציוני "להיות גבר",⁴ הגבר שמסרב להגשים בגופו את אידיאל הגוף הציוני השרירי והחסון, כלומר הפאלי, וכך מהפך את כיוון המפעל הציוני – מהגוף הגברי התקני חזרה לגוף הגברי המנושה (feminized). אם היהודי של סוף המאה ה-19 נתפס כמין שלישי, גבר בעל וסת, הטראנסקסואל מהווה מין שלישי בפערים שהוא פותח בין הממדים של מין כרומוזומלי, מין הורמונלי ומין אנטומי (וטראנסקסואלים רבים גם בוחרים או נאלצים לעצור בשלב הקדם-ניתוחי, וכך מערבים סממנים אנטומיים של שני המינים).

ואולם, לא מדובר בהיפוך פשוט של פרויקט המגדר הציוני, כי "נשיותו" של הגבר היהודי של מפנה המאה, כפי שהיא משתקפת בשיח הציוני, היתה הנשיות כהיעדר: חולשה פיזית ומוסרית, פסיביות, חולי – נשיות שסימנה הוא ההיסטריה. לעומת זאת, הנשיות כאידיאל הפנטסמטי

שהפרויקט המגדרי של הציונות נחל הצלחה מסחררת: המטרה של יצירת גבר יהודי חדש, המתאים למודל הגבריות הגויית הנורמטיבית ונעדר כל יסוד של נשיות, הושגה באורח חדר-משמעי הרבה יותר מכל שאר סעיפיו של המפעל הציוני. אמנם, גילומו העדכני של הגבר היהודי החדש הוא לאו דווקא האיכר שזוף השמש של הרצל, ואפילו כבר לא לוחם "גולני", אלא המתנחל המזוקן חובש הכיפה ונושא העוזי – דמות שהרצל ונורדאו בוודאי לא היו יכולים לדמיין בחלומותיהם הפרועים ביותר; אך גם דמות זו עדיין מוצאת את שורשיה בפנטסיות המנומסות שלהם על אגודות ספורט ודו-קרבנות.

בחברה הישראלית, שזהותה הלאומית נשענת על משטור קדנני של גבולות המגדר בכלל ושל הגבריות בפרט (את הטקסט הסימפטומטי ביותר למשטור כזה, עם הזיהוי המסורתי בין הומוסקסואליות להיפוך מגדרי, סיפק בשנה שעברה איקון הגבריות הממלכתי עזר ויצמן: "אני אוהב שגבר רוצה להיות גבר ואשה מתנהגת כמו אשה" [זוהר 1996]), יש מעמד חתרני לעצם דמותו של הטראנסקסואל, הקוקסינל בעגה המקומית. הטראנס-

'אונטי פופולו'. כרזה לסרטו של רפי בוקאי.

דצמבר 4 < אברהם שריר, שר המשפטים, מסרב לבקשה להסגיר לצרפת את ויליאם נקש, נאשם ברצח שנמלט לארץ, קיבל אזרחות בהסתמך על שם בדוי, חזר בתשובה ונישא בשידוך חרדי. פרופסורים יגישו עתירה לבג"ץ שיקבע כי נקש בר-הסגרה (10.3.87) והוא יוסגר לצרפת כעבור שנה. < 8 < חברי הכנסת מהמפד"ל מורים לראשי קבוצת הכדורסל אליצור נתניה לפטר את ארבעת שחקני החיזוק השחורים של הקבוצה. < 10 < העיתון כותבת ראשית מפרש את המאבק למען נקש, שניהלו ש"ס, כ"ך, גוש אמונים, חברי הליכוד והתחיה: "ההתחברות של החרדים עם הכהניסטים מייצגת מהפך פוליטי אמיתי בקהילה החרדית: השנאה לערבים חזקה אצלם עכשיו עוד יותר מהשנאה לציונות". < שני הרוגים וחמישה-עשר פצועים מאש הצבא בהתפרעויות סטודנטים פלסטינים במחסום בדרך לאוניברסיטת ביר זית. < 22 < ועננו מציג בפני עיתונאים את כף ידו בעת שהוא מובל להארכת מעצרו, ועליה רשום: "נחטפתי ברומא ב-30.9.86 בטיסת בריטיש אירוויס 504". תגובת השב"כ תהיה כליאה בתנאי בידוד שיימשך 12 שנה.

+ המועצה לביקורת סרטים ומחזות פוסלת את המחזה הפילוני באמנון, מאת שמואל הספרי, שעניינו הצגת בידור המועלית בארץ לאחר שהשלטון עובר לידי החרדים. < סיפורי דקמבון, מיצג של דפנה אילת. הצנזורה אוסרת הופעה בעירום מלא ומגבילה את הכניסה למבוגרים מעל גיל 18. < אוהב להיות בבית, תקליט של אריק איינשטיין; להקת פופלקס מוציאה תקליט ראשון [ואחרון]. < מוקרן אונטי פופולו, סרטו של רפי בוקאי על יחסים בין שני חיילים מצרים, המשוטטים בסיני הכבושה בתום מלחמת 1967, לבין שוביהם הישראלים. הסרט ייצג את ישראל בתחרות האוסקר. < אהבה צעירה, סרטו של משה מזרחי, מופץ ומוקרן בארה"ב. < שר החינוך מבקש לצנזר את הפיצוץ ברחוב אהל"ן, הצגת ילדים מאת דניאלה כרמי, ונמנע מלהזמין לבתי הספר. במרכז העלילה זוג מעורב, אשה יהודייה וגבר ערבי, כאשר זה האחרון נחשד, חשד שווא, כי הניח מטען ברחוב מגוריו. < פחות ורבים, קובץ שירים מאת מחמוד דרוויש.

ינואר 7 < השופט לשעבר, בנימין כהן, נשיא בית המשפט המחוזי בתל-אביב, מציג את חוק השבות כטעות וקורא להפרדת הדת מן המדינה (מאמרו פורסם בשורת דין ובכותבת ראשית). < 29 < כל מנות הדם בארץ נבדקות עקב החשש כי חלקן נגוע בנגיף האיידס. < 30 < העיתון מעריב חושף פרטים חדשים על מעורבותה של ישראל בפרשת איראנגייט. ליעקב נמרודי ולעמירם ניר היה חלק פעיל בפרשה, שמעון פרס, יצחק שמיר ויצחק רבין ידעו והסכימו. + מנכ"ל מוזיאון ישראל, דוד פלונסקי, פוסל קריקטורה של מושיק לין, מתעורכת קריקטורות מקומיות שעורך המוזיאון. בקריקטורה (שפורסמה בכותבת ראשית בתקופת מלחמת לבנון) נראה השר אריאל שרון קורא בעיתון שדפיו מלאים מודעות אבל על מות חיילים. < רואים אור: קופסא שחורה, רומן מכתבים מאת עמוס עוז, שיעור ויכוח ממושך בין המבקרים (מנחם בן בפריז, ביולי: "כל הביקורת העברית נתפסה עם המכנסיים למטה"); אהבה אמיתית, שירים מאת דליה קביקוביץ; המיתולוגיה של הימין, מחקרים על אידיאולוגיה בתנועות הימין, מאת ההיסטוריון יעקב שביט; קואינטוס – סיפורים מהווי המשפחה היהודית הספרדית, מאת מתילדה כהן-סראנו, בהוצאה דו-לשונית, לדינו ועברית; כל הזמן שבעולם, מאת דניאלה כרמי; כליל תפארת המליצה, מאת דן בן-אמוץ. < המשורר ישראל אלירז חושף כי פרסם שני ספרי שירה, בדרך בית לחם (1980) והב-פתוח (1983), בזהות בדויה: ג'ורג' מתא אברהים, משורר פלסטיני שחי בצרפת מאז ילדותו. את הספרים פרסם אלירז כמתרגם.

פברואר 2 < הקאדים השרעים מתכנסים בצרפת ומבקרים את הניסיונות לפגוע בסטטוס קוו בהר הבית. הם קוראים גם לפנות את המוזיאון ממבנה המסגד בבאר-שבע ולהחזיר את המבנה ליעודו המקורי. < המשטרה עורכת חיפוש במשרדי העיתון אל-סבאט של התנועה האיסלאמית באום אל פחם, מחרימה מסמכים וחוקרת את אנשי העיתון על מקורות המימון שלו. < 14 < הפגנות דרוזים ברמת הגולן, במלאת חמש שנים לסיפוח רמת הגולן; שמונה שוטרים נפצעו. < 21 < מת מאיר יערי, מנהיג מפ"ם והקיבוץ הארצי, בן 90. < 22 < שנים-עשר שוטרי מג"ב וחמישה ערבים תושבי ירושלים נפצעו מהתפוצצות רימון בעיר.

של הטראנסקסואל – האידיאל שהוא שואף לגלם בגופו – אינה היעדר אלא מלאות. זוהי נשיות זוהרת, נחשקת, אסרטיבית; לא מצב של כישלון השגת הגבריות אלא אידיאל שהוא מושא לחתירה אקטיבית. אם המילה של היהודי נתפסה בתרבות האירופית כסירוס סימבולי, הטראנסקסואל מעביר את הסירוס מן השדה הסימבולי לשדה הממשי ומקדד אותו מחדש. בשבילו, הסירוס אינו האיום האולטימטיבי אלא הדרך להגשמה עצמית. הטראנסקסואל מציב בפני התרבות הפאלוצנטרית את הפרדוקס של ויתור מרצון על הפאלוס – ויתור שמייצר אשה שבשום פנים לא ניתן לייחס לה קנאת פין.

הטקסט האינטרנציונלי (א)

היא עצמה משתדלת להתייחס לניתוח לשינוי מין שעברה כאילו מדובר בהחלפת צבע בשיער, עניין מקובל, שקורה כמעט בכל בית, עד כדי כך שבשיחה אתה אתה חש לפעמים מבוכה אמיתית על כך שבמשפחה שלך איש לא עשה את הצעד הזה. "בעיני הרבה יותר גרוע כשהבן מחליט לחזור בתשובה... אצלי השינוי הוא חיצוני בלבד".

"לפעמים, אני מנסה לדמיין את החיים שלי באופן אחר ונחרדת. אתה מתאר לעצמך אותי כחילי? קם בבוקר, לובש מדים אפורים, בשישי-שבת יוצא עם החברה לפאב, משתחרר, מתחתן, עובד, מזדקן. נשמע לי איום".

"בשביל אמא אני תמיד אשאר 'ירוני'. לא נורא, זה עוד שם נסלח. תאר לעצמך שהיו קוראים לי שמעיה".

"קוקסינלית לא יכולה להיות פרוחה. אין קטגוריה כזאת אצל קוקסינלית".
על אביב גפן: "הוא כאילו צעד אחד מאחורי, קצת מתאפר, קצת צובע את השיער. המעשים שלי הם הפנטסיה שלו".

דנה: "אתה יודע, כשהייתי ילדה קטנה..." המראיין: "ילד קטן". דנה: "אל תהיה קטנוני" (כרם 1994).

הטקסט האינטרנציונלי (ב)

מאה אחוז גבר/ יש לו רגשות של גבר/ כשהוא יורד/ אני רוצה לרדת/ יחד אתו/ כשהוא עולה/ אני רוצה לעלות/ יחד אתו/ מאה אחוז גבר/ יש לו רגשות של גבר/ כשהוא בוכה/ אני רוצה לבכות/ יחד אתו/ כשהוא צוחק/ אני רוצה לצחוק/ יחד אתו// מאה אחוז גבר/ יש לו רגשות של גבר/ כשאני מתנהגת/ כמו לא אשה/ הוא לא אוהב אותי.

חלק ניכר משיריה של דנה אינטרנציונל מרפרר למעמד המגדרי המיוחד שלה ונשען עליו ליצירת משמעויות כפולות ופערים אירוניים ("ישנן בנות", "בתולה"). חיבור מרתק במיוחד נוצר בין דנה לבין יונה וולך בשירים "מאה אחוז גבר" ו"שיר קדמנתי" (עם ערן צור). וולך הכניסה לשירה העברית את המגדר כזירה של אייזיביות, משחק (הן במובן של game והן במובן של play-acting) וטרנספורמציה; דנה אינטרנציונל מגלמת בגופה את הנזילות המגדרית.

"מאה אחוז גבר" הוא שיר שביצעו על ידי דנה מספק לו אילוס-

טרציה מופתית.¹⁵ הדוברת בשיר מתארת מישהו שהוא "מאה אחוז גבר", דהיינו התגלמות הגבריות. אולם, מן הכימות של הגברי משתמע שהגבריות אינה דבר "טבעי", שכן אם אפשר להיות מאה אחוז גבר, אפשר גם להיות שמונים אחוז או עשרים אחוז גבר. אם כל מי שהוא גבר (ביולוגי) היה "גבר" (מבחינת המגדר), לא היה מקום לומר על גבר שהוא גבר אמיתי או "מאה אחוז גבר". תובנה זו קרובה מאוד לטענתה של ג'ודית באטלר בדבר האופי הפרפורמטיבי של המגדר. באטלר מגדירה מגדר לא כמהות אלא כאפקט של סימון גופני, סימון שמורכב מאקטים וממחוות, שמייצרים את האפקט האשלייתי של גרעין זהות פנימי. מגדר הוא סוג של תיאטרון או חיקוי, אבל הוא חיקוי נעדר מקור, חיקוי שמכונן את הגבריות והנשיות שהן כביכול מושאי (Butler 1990, 134-149). "מאה אחוז גבר" הוא אותו אידיאל מטאפיסי של גבריות, אותו מקור בלתי קיים שהפרפורמנס המגדרי שואף אליו לכאורה, ולמעשה מכונן אותו.

כטראנסקסואלית, דנה אינטרנציונל היא מאה אחוז אשה, מאחר שהיא דוגמה לחיקוי המגדרי המוחלט ביותר שבגדר האפשר. אם דראג הוא בשביל באטלר המטאפורה למגדר בכלל, טראנסקסואליות היא הקירוב הגדול ביותר לאידיאל המטאפיסי של המגדר. אצל טראנס-קסואלים לא רק שהגוף אינו משמש פיגום לחיקוי המגדרי, אלא שהחיקוי המגדרי הוא כה טוטאלי עד שהוא מרחיב את כר פעולתו לגוף עצמו. אם דראג חושף את המבנה החקייני של המגדר על ידי תקיעת טריז בין המין האנטומי של הפרפורמר לבין הפרפורמנס המגדרי שהוא מבצע, הטראנס-קסואליות תוקעת טריז שכזה ואז מסלקת אותו – אך היא מסלקת אותו על ידי היפוך כיוון הסיבתיות המקובל: לא האנטומיה מכתובה את המגדר אלא המגדר מבנה מחדש את האנטומיה.¹⁶

את הקריירה הבימתית שלה התחילה דנה אינטרנציונל בהופעות דראג, בחיקויים פארודיים של זמרות ידועות.¹⁷ פרקטיקת חיקוי זו יצרה אשה שהיא אידיאל הנשיות ("הכל טבעי ונשי במובן הכי טהור"); חיקוי הכוכבות הוליד כוכבת. דנה מספקת אם כן אילוסטרציה מושלמת לתפיסה של מגדר כפרפורמנס וכחיקוי שמכונן את המקור שהוא מחקה. כהתגלמות הנשיות – והתגלמות הנשיות כארטיפקט – היא המקבילה האונטולוגית ל"מאה אחוז גבר", אבל ככזו, בניגוד לדוברת בשיר, היא לעולם לא תוכל להתנהג כמו לא-אשה; ומשום כך, בניגוד לדוברת בשיר, היא גם אינה יכולה שלא להוות אובייקט תשוקה. אולם אם עמדת ה"מאה אחוז אשה" אמורה להיות עמדה נעדרת ביקורתיות – עמדה של הזדהות מוחלטת עם ההופעה המגדרית – הרי בעצם בחירתה בטקסט של וולך (וברבות מבחירותיה הטקסטואליות והפרפורמטיביות האחרות) דנה מאמצת עמדה רפלקסיבית-ביקורתית ביחס לאידיאל הנשי שהיא מגלמת. דנה אינטרנציונל אינה מניחה לנו לשכוח את הרצף שבין נשיות לדראג, אבל כמי שבחרה בהופעה – הן כאשה-מתוך-בחירה והן כאמנית במה – היא אינה מתעכבת כמו הדוברת הוולכית על הפיצול הכפוי והכאוב שבין תשוקה להזדהות (בין הרצון להיות "יחד אתו" במובן של הגבר כמושא להזדהות, לבין הרצון להיות "יחד אתו" במובן של הגבר כמושא תשוקה).

+ ההצגה בקוניאם למהפיכה קטנה, מאת יצחק לאור ובבימויו. לאור: "ביקשתי לדבר על חוסר היכולת של אנשי שמאל בורגנים לחבר את הווייתם הבורגנית-נהנתנית עם הציוויים הממשיים של הפעילות השמאלית (סוציאליסטית): לשנות את העולם כפעולה קולקטיבית" (פבנה, יולי 1987).

דוד גרוסמן, "הזמן הצהוב", 'כותרת ראשית', גיליון מיוחד ליום העצמאות, 29.4.87.

מארס 4 < ג'ונתן פולארד נידון בארה"ב למאסר עולם בעוון ריגול לטובת ישראל. < אחיו של מרדכי וענונו, אשר ומאיר, קוראים לשבור את קשר השתיקה סביב משפטו ולפתוח בדיון ציבורי בשאלת היכולת הגרעינית של ישראל. < 11 סטודנטים מפגינים בירושלים נגד העלאת שכר הלימוד. כעבור שלושה שבועות יפגינו יותר מאלף סטודנטים מול משרד ראש הממשלה ויפוזרו בכוח על ידי המשטרה (שלושה פצועים ושבעה-עשר עצורים). < 30 הכנסת מאשרת את חוק שכר מינימום, בגובה של 45 אחוז מהשכר הממוצע במשק.

+ תערוכה מקיפה של הצייר יחזקאל שטריימן במוזיאון ישראל. לרגל התערוכה מפרסם הירחון פבנה, במדור האמנות, ראיון עם הצייר וסדרת כתבות על יצירותיו והשפעתו. < רואה אור בערבית משוגע, קובץ סיפורים קצרים של נאגי אל ד'אהר. < הרבנות הראשית מתירה השתלות לב בישראל. < הערוץ השני החל לשדר את משפט דמיאניוק ובעיתונות מתפרסמים דיווחים על עדויות הניצולים, אבל המשפט אינו מכה גלים בציבור הרחב.

אפריל 5 < הנשיא חיים הרצוג מבקר בגרמניה; זהו ביקור ראשון של נשיא ישראלי במדינה זו. < 10 הסכם בין ישראל לארה"ב בדבר הקמת תחנת ממסר ל"קול אמריקה" בערבה. < 11 בקבוק תבערה מושלך אל עבר מכוניתה של משפחת מזוס בשומרון. האם עפרה ובנה טל נשרפים למוות, הבעל ושלושה ילדים נפצעו. בעקבות האירוע מתפרעים מתנחלים בקלקיליה, מציתים שדות, עוקרים פרדסים ומחבלים ברכוש. למחרת מגיעים ח"כ מאיר כהנא ואנשיו לבית העלמין בפתח תקוה, להלוויית האם ובנה, ומורחקים על ידי המשפחה האבלה. < הפנינג אמנות: שירה, מחול וכנסומוימה במושב נוה שלום, במסגרת מפגש אמנים יהודי-ערבי. < 22 אנדרטה לזכר קורבנות השואה, שיצר האמן יעקב אגם, מוצבת בסמוך לכותל המערבי, ללא כל רשיון או היתר, על גג ישיבת האידרה שבראשות הרב גורן. < 29 כותבת באשית מקדיש את גיליון יום העצמאות לסדרת מסות של הסופר דויד גרוסמן על הכיבוש הישראלי בשטחים והשלכותיו על החברה הישראלית והפלסטינית. המסות נכתבו בעקבות "מסע אל הגדה - 20 שנה לאחר ששת הימים". הגיליון ייהפך ללהיט והמסות יתפרסמו מאוחר יותר כספר (הזמן הצהוב). במאי יפרסם השבועון תגובות לגיליון מאת אייר גרבוז, יגאל תומרקין, ישעיהו ליבוביץ, א. ב. יהושע, אנטון שמאס, דן בן-אמוץ ואחרים.

+ רואה אור: בנתן, רומן מאת יורם קניוק. < כותבת באשית מתפרסמות שיחות של מיכאל ששר עם ישעיהו ליבוביץ, על זיכרונותיו ושיחותיו של ליבוביץ עם מנהיגי היישוב: חיים ויצמן, דוד בן-גוריון, ברל כצנלסון ואחרים. < "שיר הבטלנים" בסגנון האחים בלוז, של נתן דטנר ואבי קושניר, זוכה בתחרות הקדם-אירוויזיון. < זבכונן, מחזה של התיאטרון העירוני בעיירה ראמה. < פסלו של סולטאן באשא אל אטרש, בכיכר המרכזית של הכפר מג'דל אל שאמס, חובל בפיצוץ.

מאי 2 < בית"ר ירושלים זוכה בראשונה באליפות הליגה הלאומית. < 5 הרשויות המקומיות הערביות שובתות במחאה על מצוקה תקציבית. < 13 הרב יואל בן-נון, ממיסדי גוש אמונים, יוצא נגד הרב לוינגר ודניאלה וייס ומבקר את הנעשה בגוש אמונים מאז חשיפת המחותרת: "...יש תהליך של סטייה, של הסתגרות ביטחוניסטית... כאשר יש פיגוע, מפרשים את זה כצעד פוליטי מצד רבין. כאילו רבין מרשה פיגועים כאלה בגלל השקפותיו... זה איזה מין טמטום מטורף שנולד במוחו של לוינגר... אנשים מתנהגים כאילו הם כבר בבונקר בימית" (כותבת באשית). < 20 השר גדעון פת מציע להעלות שכר לימוד של סטודנטים שלא שירתו בצה"ל ב-500 דולר, כדי שלא יהיה צורך להעלות את שכר הלימוד לשאר הסטודנטים. ההצעה תידחה. < 21 גופתו של הילד רמי חבה מתגלה במערה סמוך ליישוב אלון מורה, כשעליה סימני אלימות קשים. הרצח יעורר דיון ציבורי מחדש סביב שאלת עונש המוות למחבלים. < 25 עיזאת נאפסו משוחרר לאחר שבית המשפט

אלא מדגישה את ההנאה שבפרפורמנס וחוגגת את פוטנציאל הגיוון האינסופי שלו, שמונע כל קיבוע של נשיות "טבעית".

עמליה זיו - החוג לתורת הספרות הכללית, אוניברסיטת תל-אביב

"פיצוי" ביחס שבין המגדר לתשוקה: הקוהרנטיות ההטרנסקסואלית חייבת להישמר לפחות בין שניים מתוך שלושת הממדים של מין ביולוגי, מגדר ותשוקה (Butler 1990, 136).

דנה אינטרנשיונל אף מדגישה בפני כתב העיתון הישראלי, שמסקר את הצילומים, את ייחודה של רצועת החוף (חקק 1996).

את דנה אינטרנשיונל הקדימה בשנים רבות הזמרת הלסבית שרון בן-עזר, הידועה גם בשם להקתה "פוליאנה פרנק". בן-עזר היתה גם היא מאז ומתמיד מחוץ לארון, ושיריה אף הצטיינו בטקסטים פוליטיים לסביים-פמיניסטיים. אולם למרות שהוציאה שני אלבומים בארץ - שניהם יצאו בתקופה שבה כבר חייתה בחו"ל. יתר על כן, בן-עזר, שהמוסיקה שלה שייכת לשדה הרוק ולא לשדה הפופ-דאנס, מעולם לא זכתה לפרסום ולפז-פולריות רחבים כמו אלה של דנה, שהיקף מכירות תקליטה השני נפל רק מזה של ריטה.

את הדוגמה הפרדיגמטית מספקים פרופסור עוזי אבן ובן זוגו, שלמיטב ידיעתי הם גם זוג הגברים הראשון בארץ שאימץ ילד (ואין הבאתם כדוגמה כזו באה לגרוע מן החשיבות העצומה של חשיפתו הפומבית של אבן בכנסת, או של מאבקו באוניברסיטת תל-אביב על זכויות לכן זוגו).

זכורים לי אפילו בארים של גיזו בתל-אביב, שבניסיון לבנות לעצמם דימוי "איכותי" לא התירו כניסת קוקסינלים.

ההתייחסות שלי כאן אל הטרנסקסואל (mtf) כאל גבר היא לצרכים אסטרטגיים בלבד, ואין בה משום התכחשות לזהות הנשית של טראנסק-סואלים.

אני מודה לשרון אס על עזרתה בקריאת השיר ובניתוח היחסים שבין הטקסט לבין העמדה המגדרית של דנה אינטרנשיונל.

ומכאן גם הפרדוקס של הטרנסקסואליות שעליו מצביעה מרג'ורי גארבר: הטרנסקסואליות חושפת את הפרפורמטיביות והניזולות של המגדר ומערערת את הבינאריות המגדרית, אולם המוטיבציה לטרנספורמציה הטרנסקסואלית מעוגנת בתפיסה מהותנית של מגדר; הניזולות סופה קיבוע (Garber 1993, 109).

כבר לאחר צאת הלהיט הראשון שלה, "סעידה סולטנה", התראיינה דנה אינטרנשיונל כירון כהן, אמן דראג, כשהיא משתמשת בכינויי גוף גבריים ומצהירה שהיא מופיעה כאשה למטרות פרנסה בלבד (פוריאן 1993).

1 דנה אינטרנשיונל אצל בירנברג 1996.

2 הדיבור על טראנסקסואלים - ועל מיעוטים מיניים בכלל - כ"תופעה" הוא מנגנון מקובל של דחיקה לשוליים, וברצוני להרחיק ממנו את הטקסט הנוכחי ככל האפשר, אף כי במובן מסוים כל עיסוק בדנה אינטרנשיונל אינו יכול שלא להשתתף בדפוס הכללי של כינונה כ"תופעה", ולפיכך גם בדחיקתה לשוליים. יתר על כן, לכתוב על דנה פירושו ליטול ביחס אליה עמדה של מבקרת המתבוננת בתופעת תרבות. עמדה זו היא בעייתית בשבילי, משום שהיחס בין הפרשן לאובייקט הפרשני מניח את הסוכנות של הראשון ושולל את זו של האחרון, בעוד שכחברה בקהילה שעמה מודהה דנה - הקהילה הג'יית בישראל - אני רואה בנו שותפות לאותו מאבק פוליטי. לפיכך, הייתי רוצה לראות בהתערבות הביקורתית הנוכחית לא אקט של "מבקר" המתבונן ב"אובייקט" אלא פעולה של הצבעה, שתפקידה להפנות תשומת לב לפעולה החתרנית/הביקורתית של דנה עצמה כדי להגביר את תודעתה.

3 דנה אינטרנשיונל אצל קמפינסקי 1996.

4 במאמר זה אני משתמשת במונח "טרנסקסואליות", ברוב המקרים, כדי לציין טראנסקסואליות גברית (male to female). טראנסקסואליות נשית (female to male) היא אופציה תרבותית חדשה יחסית ומרתקת בפני עצמה, אך כמעט בלתי מוכרת בישראל.

5 הציטוטים לפי הסדר: אהוד מגור אצל כרם 1993; כרם 1996; איזנהנצלר 1995; קוראל 1996.

6 למשל, בראיון לקמפינסקי (1996) היא אומרת גם את הדברים הבאים: "מול עיתונאי צריך ליפנות את הדברים. אף פעם לא הרגשתי אשה. אם תשב פה אשה שהיתה בהריון והפילה, לא אוכל להרגיש כמוה. אף פעם. לא הרגשתי אשה, הרגשתי שונה".

7 הציטוטים לפי הסדר: כרם 1994; כרם 1996; בירנברג 1996.

8 דנה אינטרנשיונל אצל קמפינסקי 1996.

9 הממסד הפסיכיאטרי, שמסוגל כבר לקבל את ההפרדה בין זהות מגדרית לבין נטייה מינית לגבי אלה שאינם טראנסקסואלים - כלומר, אלה שהמגדר שלהם נמצא ביחס של הלימה למינם הביולוגי המולד - אינו מוכן לקבל הפרדה זו לגבי טראנסקסואלים. וכך מוכח שוב חוסנה של מה שג'ודית באטלר מכנה "הפיקציה של קוהרנטיות הטרנסקסואלית" - הכלל שלפיו המגדר של הפרט נובע באופן טבעי והכרחי מהמין הביולוגי שלו/ה, והתשוקה המינית נובעת באופן טבעי והכרחי מהמגדר שלו/ה. היעדר יחס "נכון" בין המין הביולוגי לזהות המגדרית, אצל טראנסקסואלים, מחייב

'די לכיבוש'. קטלוג הדפסים בהוצאת
אגודת האמנים למען חופש הביטוי, יוני
1987.

העליון מבטל את פסקי הדין הצבאיים ומאשים את נציג השב"כ, יוסי גינוסר, בבידוי ראיות ושיבושן: "חוקרי השב"כ התכחשו לחובתם ולומר את האמת, בהתייצבם לפני ערכאה שיפוטית".

+ רואים אור: מה איכפת לציפוב, לקט קטעים סאטיריים מתוך מחזות ומערכונים של חנוך לוין; אחים יקרים, קורות המחותרת היהודית מאת חגי סגל. < בכורה להקיץ של אביה, הצגה של גילה אלמגור, על פי ספרה בשם זה. < ברובם, הצגה מאת ב. מיכאל ובכיכובו של שלמה ניצן: פארודיה על סמינר לחזרה בתשובה; חתונה בגליל, סרטו של מישל ח'ליפי, פלסטיני המתגורר בחו"ל, זוכה בפרס המבקרים הבינלאומי בפסטיבל קאן. < רואה אור בערבית יולי והדבר האחר, קובץ שירים של פדוא טוקאן, משוררת פלסטינית משכם. < הושלמה חשיפת הכותל המערבי לכל אורכו.

יוני 2 < המשך לכתבות "הזמן הצהוב" מאת דויד גרוסמן בכנתבת ראשית. גרוסמן מתלווה לעובדים פלסטינים השוהים בתחומי הקו הירוק ללא היתר. < 7 < בתגובה לדקירת נער יהודי בחברון יומיים קודם לכן מתפרעים כמה מתושבי קרית ארבע במחנה הפליטים דהיישה. בתגובה לפגיעה במתנחלת שנפצעה מזריקת אבן על אוטובוס מתפרצים שלושה עשר מתנחלים מקרית ארבע למחנה הפליטים דהיישה, תוקפים חיילים, מיידים אבנים, מתפרעים ויורים לכל עבר במחנה. < 8 < משלחת של אנשי שמאל, בראשות ח"כ צ'רלי ביטון, מתארגנת למפגש עם נציגי אש"ף בבודפשט. < ח"כ מאיר כהנא מגלה בעת ביקור בארה"ב שלא נשבע אמונים לכנסת בהתאם לנוסח וסיים את הצהרת האמונים במלים: "ואשמרה תורתך תמיד לעולם ועד". בעקבות זאת הוא נדרש להצהיר אמונים פעם נוספת. < 9 < שר הביטחון, משה ארנס, נפגש עם עקורי אקרית וברעם, מבטיח להם כי יחזרו לבתיהם ואף מציג בפניהם את התוכנית להחזרתם. בתגובה יאמר ראש הממשלה, יצחק שמיר, כי עדיין לא התקבלה החלטה. < 10 < חנא סניורה מודיע כי יציג מועמדות לבחירות לעיריית ירושלים מכיוון שכל פתרון של הבעיה הפלסטינית קשור בעיר ירושלים. < 21 < בחודש יציתו אנשי החזית העממית את שתי מכוניות המשפחה, בפתח ביתה, וסניורה יחזור בו מכוונתו. < 11 < צה"ל מקים גדר גבוהה המפרידה בין מחנה הפליטים דהיישה לכביש ירושלים-חברון. < יגיעות אמרונות: זונות ישראליות מתלבשות במדי צה"ל ועובדות בגן העיר החדש שבעזה. < 14 < נחנכת אנדרטה לזכר הרוגי סברה ושתילה על הר הבית. < גילוי דעת של אנשי מילואים המשרתים בחברון: "היינו חיילי הרב לוינגר... בקרית ארבע פועלת מיליציה של המתנחלים המנסה לסבך את כוחות הביטחון עם הערבים".

+ פיברוט אסורים, תקליט חדש לקורין אלאל; תקליט שני ללהקת משניה; דרך ארץ, תקליט של גידי גוב. < הגבעות השחובות של בקוטה, מאת מאיר אגסי: רומן על החברה הקיבוצית. < כינוס מוסיקה ערבי ראשון בנצרת, בחסות כתב העת המקומי אל מאזאכב. < רואים אור בערבית מחקרים על החברה הערבית בת ימינו, מאת השאם שראבי, אינטלקטואל פלסטיני, המתגורר בארה"ב. < זכר לשכמה, מאת מחמוד דרוויש, יומן ומסה מתקופת מלחמת לבנון והמצור על ביירות.

יולי 1 < יהודים מציתים דירות שכורות שבהן מתגוררים פלסטינים (אזרחים ישראלים ופועלים מהשטחים) בשכונת רמת עמידר בפתח תקוה. < סרטו של רנן שור, בלוג לחופש הגבול, פותח את פסטיבל הקולנוע בירושלים. < 6 < בערים הגדולות נערכות הפגנות לציון 20 שנה למלחמת ששת הימים. בתל-אביב מפגינים ערבים ברחוב דיזנגוף. בטלוויזיה מוקרן סרטו של אורי גולדשטיין, 20 שנות כיבוש ומעורר סערה ציבורית. < 8 < הצנזורה מגבילה את ההצגה הזמן הצהוב, על פי הכתבות של דויד גרוסמן, לבני 18 ומעלה, "בשל החומרים הקשים". < הכנסת דוחה הצעת חוק של ראש הממשלה, יצחק שמיר, בעד חנינה לאסירי המחותרת היהודית. < 12 < יולי אדלשטיין, אסיר ציון במשך תשע שנים, מגיע לארץ (ב-1996 הוא ייבחר לכנסת ויכהן כשר לקליטת העלייה מטעם מפלגת העולים, "ישראל בעלייה"). < 22 < הקריקטוריסט הפלסטיני, נאגי אלעלי, נורה בלונדון ומת כעבור חודש. חשד שחוסל בהוראת יאסר ערפאת.

+ בחיפה מתקיים מפגש הגיאוגרפים הערבים בחסות מרכז הגליל למחקרים חברתיים. < "מפגש אסור": הוועד לדיאלוג